

BOJJEVNIK

Dr. Rudolf Dobovišek, narodni poslanec:

SLOVENSKA FRONTA

Slovenci slovenskega dela združene opozicije zahtevamo, obenem s Hrvati in Srbi predvsem politične zakone in na podlagi njih čimprejšnje tajne in svobodne volitve.

Ne pozabimo: Hrvatov z dr. Mačkom na čelu ni mogoče pridobiti za nobeno novo politično grupacijo, dokler ne bo rešeno hrvatsko vprašanje!

Slovenci ne smemo več voditi politike brez najožjega sodelovanja s Hrvati — kakor se je to dogajalo že od prevrata sem, — če hočemo dobro ne sebi, temveč Sloveniji, državi in s tem Slovincem sploh!

S tem nikakor ni rečeno, da nočemo služiti slovenstvu pod slovenskim vodstvom. Nasprotno: samostojnega, neodvisnega slovenskega gibanja si ne moremo misliti brez slovenskega vodstva.

To vodstvo pa se ne sme uzurpirati in se sklicevati na nekakšna pooblastila od drugod. Če zares verujemo v demokracijo potem ne smemo nikdar popustiti od demokratičnih načel!

Dr. Rudolf Dobovišek

Brezposelnost

Zelo važna naloga in tudi dolžnost države je, skrbeti za vse za njih vsakdanji kruh!

Danes je vprašanje brezposelnosti, oziroma vprašanje zaposlitve ljudstva. najvažnejše gospodarsko in socialno vprašanje. Problem se dotika prav bistva pomena države same in organizirane človeške družbe, ki je v tem, da imej vsak posameznik vsaj skromen košček vsakdanjega kruha. Ako človeška družba, ki je politično-pravno organizirana v državi, vsem prebivalcem države ne more dati zaslужka za preživljanje, potem je ta družba zgrajena na trhljih temeljih in nesposobna, da popelje ljudstvo k lepši bodočnosti. Prvo je kruh, potem pride vse drugo. Gorje pa družbi, kateri je vse drugo več, kakor prizadevanje za dnevni kruh posamezniku in celoti.

razumeli, zakaj te duše izgubljajo na sveži vedrini, da otopevajo in da jim noče več biti sveto to, kar je bilo še največja svetinja njih staršev. Razumeli bomo, zakaj mladina moralno propada — in tudi fizično.

Val gospodarskega kapitalizma, ki so je v senci in pod zaščito v vojni propadle javne morale z vsemi svojimi usodnimi posledicami razbohčtil po zemeljski obli, je hujše kakor slana mlado cvetje uničil in uničuje pod seboj vse, kar je ustvarila stoletna kultura, ki je dobila svoj realen odsev v socialni zaščiti narodov in posameznih slojev v narodih. Nebrzdani in neurejvani pohlepni razmah kapitalizma je porušil ravnotežje med produkcijo in konsumom ter s tem vrgel med človeško družbo pošast brezposelnosti, ki je pa zagrabila v prvi vrsti le one, ki so odvisni od zaslужka svojih rok. Gospodarska kriza, ki je sledila konjunkturi gospodarskega kapitalizma, je dobila svoj najusodepolnejši izraz v vedno bolj naraščajoči armadi brezposelnih, tako da je tako zvana gospodarska kriza postala izrazito socialna kriza, ki vihti svoj strašen bič samo nad socialno šibkimi sloji naroda. Pri ostalih se tako zvana gospodarska kriza izraža samo v obliki manjših zaslужkov, dočim so osnove za njih udobno preživljanje in razživljanje ostale po krizi nedotaknjene.

Nalge in dolžnosti države bi na kratko strnili v en stavek: Skrbeti za vse za njih vsakdanji kruh! V tej dolžnosti leži moralno in socialno poslanstvo države in eksistenčna utemeljenost državnega organizma in njegovih aktivnih činiteljev. Čim aktivnejša je skrb za vsakdanji kruh, tem višje stoji moralna in etična sila države in odločujočih činiteljev v njej. Čim sistematičnejša in

organiziranejša je ta skrb, tem manj je verjetno, da je briga za težave brezposelnih samo trenutna politična potreba ali samo izraz trenutne dobre volje ali morda celo osebne ambicije. Problem brezposelnosti je zagrabit v celoti, s pogledom v bodočnost, z uvaževanjem naše splošno socialno-gospodarske strukture in naših populacijskih pojavov. Z drugimi besedami: Krpanje od trenutka do trenutka problema brezposelnosti ne pomakne z mrtve točke. Pri reševanju brezposelnosti moramo imeti dobro izdelan program, ki naj bo več kakor petletka. Slep je, kdor zaniža pred zahtevo, da treba tudi v naši agrarni državi uvesti solidno zgrajeno zavarovanje za slučaj brezposelnosti. Treba je dobiti trajne vire za produktivno brezposelno skrbstvo, ustvariti moramo pravne oblike, ki naj v pridobitno življenje avtomatično dovajajo mlade doraščajoče delovne moči, izločujejo pa stare in onemogle moči. Kdo ima pred seboj resno in nepotvorjeno sliko o grozoti brezposelnosti med našo mlado inteligenco. Kje imamo prepotrebno statistiko? Vsakdo ve, da javna dela malec ublaže lokalno brezposelnost ročnih delavcev, k zaposlitvi pride nekaj inženjerjev in tehnično-pisarniškega osebja — izven brige ostane ves ostali naraščaj iz naših srednjih, strokovnih in visokih šol. Z lahkoto gremo danes mimo redukcij v vseh državnih in javno-pravnih korporacijah in mimo »štedenj« v vseh proračunih, ki mladi inteligenci zapirajo pot v življenje. Poleg »štedenj« ne vidimo nikjer druge brige za moralno in materialno življenje naše mladine, ki naj bo bodočnost naroda in države!

Za naše razmere je število brezposelnih in nepolno zaposlenih oseb naravnost strašno! Torej!

Velika svečanost v Lesičnem

Zagrebski Slovenci pod vodstvom gospe Ine Stipetičeve, soproge rektorja zagrebske univerze, slovenske rojakinje, so se odločili, da vzdajo na rojstni hiši blagopokojnega inž. Janeza Mačka, očeta neustrašenega kmečkega voditelja in prvoboritelja dr. Vladimira Mačka, v Lesičnem št. 16, občina in fara Pilštanj blizu Kozjega, srez šmarski, bronasto spominsko ploščo, ki jo je izdelal profesor umetnostne akademije v Zagrebu, g. Ivo Kerdič, priznan kipar in medaljer svetovnega slovesa, in ki predstavlja veliko umetnino.

Odkritje plošče bo na slavnosten način v nedeljo 3. novembra t. l. ob 9. dopoldne v Lesičnem.

Minulo sredo se je vršil v Lesičnem seslanek domačinov in Zagrebčanov, na katerem se je določil podroben spored proslave in izvolil tale prireditveni odbor:

Dr. Dobovišek Rudolf, narodni poslanec šmarskega sreza, predsednik;

Kovačič Edvard, kmet, Suho dol št. 2 — Pilštanj, njegov namestnik;

Kandorfer Franc, kmet, Pilštanj št. 107, tajnik;

Jevšnik Franc, kmet, Kozje št. 64, blagajnik;

Muha Janez, kmet, Lesično št. 16 (sedanji lastnik rojstne hiše),

Pregrad Janez, zasebni uradnik, Zagreb, Bosanska ul. 8.

Turnšek Andrej, kmet, Drensko rebro št. 39,

Urbič Anton, trgovec, Zagreb, Maksimirska cesta št. 114,

Majerič Anton, kmet, Lesično št. 14, za odbornike.

Odbor je prevzel nalogo, da izvrši vse potrebno delo in priprave za to veliko kulturno manifestacijo.

Pok. g. Janez Maček je bil gradbeni inženjer in je dovršil svoje študije na tehniki v Gradcu, nato pa vstopil v službo pri Kr. hrv. zemaljski vladi, kjer

je služboval 42 let in gradil mnogo cest na Hrvaškem. Dolgo let je služboval v Jastrebarskem, kjer se mu je rodil tudi sin — naš veliki kmečki voditelj dr. Vladimir Maček. Celo svoje življenje je ostal zaveden Slovenec in krstil tudi svoje vnuke — otroke dr. Vladimira Mačka — s slovenskimi krstnimi imeni Andrej in Nežika. Pok. Janez Maček se je rodil 22. decembra 1845. v Lesičnem št. 16 in umrl 22. decembra 1933. v Zagrebu, ko je točno dopolnil 88 let. Ob smrti svojega očeta je bil dr. Vladimir Maček zaprt v ječi v Sremski Mitrovici.

Zagrebski Slovenci hočejo s to spominsko ploščo počastiti spomin slovenskega rojaka iz priproste kmečke hiše na Lesičnem, ki nam je dal velikega vodjo in bojavnika za pravice kmečkega naroda.

Vse Slovence vabimo k tej lepi proslavi!
Prireditveni odbor.

Narodna skupščina

Minulo nedeljo je bila prva seja narodne skupščine, na kateri je bilo izvoljeno novo predsedstvo. Seje se je udeležilo 311 poslancev. Združena opozicija, kot znano, tudi sedaj ni šla v parlament.

Ljuba Davidović: V naši državi kradejo!

S shodov

Eden, ki je spravil v žep 33 milijonov Din provizije

Tudi preteklo nedeljo je imela združena izvenparlamentarna opozicija več sijajno obiskanih shodov. Največje zanimanje je bilo za shod v Ralji, na katerem so razni govorniki poudarjali, da hočejo Hrvati to državo, da pa zahtevajo svobodo in popolno enakopravnost.

Značilen je bil govor Ljube Davidovića. Dejal je, da je Ralja srez, kjer je bil rojen. Pod težkimi bremenami stoka danes ves siromašni naš narod. Mi, ki želimo vse najboljše vseh domovini in vsemu narodu, moramo poudariti to, kar pravi narodni pregovor: »Kjer je preporno, naj se odlije, a kjer je previsoko, naj se malo odseka!« Moram Vam reči, da se v naši državi krade. Potrebno je, da smo vsi pred zakonom enaki, a to nismo. Vem za slučaj, ko je neki gospod pri samo enem poslu z državo, ki je stal 200 milijonov Din, »zaradik čistih 33 milijonov Din. In tega dobička ni prijavil, da bi ga obdavčili! Potrebno je, da pozaprove vse, ki kradejo. Prva skrb demokracije mora biti, da se postavijo pred sodišče vsi tisti, ki so se pregrešili zoper državne in ljudske interese. To zakletev hočemo izvršiti! Hočemo svobodo tiska, da lahko javno in svobodno obtožimo vse tiste, ki kradejo, pa naj se svobodno branijo. Toda ako ne bodo dokazali svoje nedolžnosti, naj jih sodišče sodi!

Združili smo se v najboljši nameri, da začnemo pomagati tistim, ki najbolj trpe. Hočemo državo urejeno in zakonito, povzdignjeno na višino, na kateri so tudi druge kulturne države. Hočemo popolno svobodo! In mi hočemo kot svobodni državljani braniti svojo svobodno državo! Zato Vas pozivam, da vstopate ne v vrste demokratske stranke, temveč v vrste demokracije!

V Aleksincu

Na shodu v Aleksincu je Joca Jovanović ošibal režim Bogoljuba Jeftića, pa je takole nadaljeval: Združena opozicija zahteva, da se da ljudstvu najprvo svoboda in potem prične reševati pereča vprašanja. Ime dr. Mačka predstavlja za nas iz združene opozicije gotov program, za katerega uresničenje tudi nadaljujemo skupno akcijo. Ta program se da reducirati na nekaj točk: likvidacija nezakonitosti, borba za politične in državljanske svoboščine, borba za enakost in enakopravnost državljanov, zajednica in sloga Srbov in Hrvatov, nova notranja ureditev in prepričanje, da se preureditev države ne da izvršiti niti brez Hrvatov niti proti Srbom, niti proti enim in niti proti drugim, temveč v zajednici. Tisti, ki so govorili, da združena opozicija nima svojega programa, so to delali zavestno ali nezavestno. Treba je to razčistiti!

Gremo torej na novo pot borbe za slovensko bodočnost, borbe za resnično samoupravo in slovenski program!

Združena opozicija je na seji 2. junija t. l. soglasno sprejela resolucijo, da ne priznava tega parlamenta, izvoljenega s terorjem in s potvorbo volilnih rezultatov ter je zahtevala, da se skupščina razpusti in razpišejo nove tajne in svobodne volitve. Vlada gosp. Stojadinovića je dobila izrecen nalog, da pripravi nemudoma nove zakone o tisku, zborovanjih in volilni red. Dobila je za to tudi pooblastilo od narodne skupščine.

Če Vam je kaj do svobodne tribune se naročite na „Bojevnika“!

Leta in leta so zastrupljivali atmosfero med Belgradom in Zagrebom in lahko vidite, kaj je iz tega nastalo. Treba je povrniti zaupanje in imeti mnogo potrpljenja, da se s programom — s katerim smo zadobili podporo ljudstva, ki prestavlja ne samo moralno, temveč tudi faktično zmago — nadaljuje in izvojuje skrajni cilj, a to je, svoboda tiska, zborovanja, dogovorov in združevanja in omogočanja, da izbere ljudstvo svoje prave zastopnike, ki bodo delali na reševanju tistih vprašanj, zaradi katerih ljudstvo najbolj trpi. Opozicija je složna in deluje po določenem programu.

Nato je govoril dr. Žiga Scholl. Rekel je, da je dopotoval v zastopstvu dr. Mačka, da jim pove, da bo dr. Maček na čelu hrvaškega naroda in skupno z ostalimi vodji opozicije delal naprej za popolno svobodo hrvaškega in srbskega naroda. Hrvaški narod je od Ljudevita Gaja dalje bil in ostal za jugoslovansko državo. Zagreb je z velikim navdušenjem pozdravil zedinjenje s srbskimi brati. Lažejo tisti, ki govore, da Hrvati nočejo te države. Hrvati hočejo to državo, toda zahtevajo garancije za svobodo. Zasluga hrvaške inteligence je, da je povedala hrvaškemu narodu, da ne mrzi te države, da ne mrzi srbskega kmeta, ker se to in to ne dela po njegovi volji. Hrvaški narod Vam nudi roko, in daje roko in srce, da skupno izvojujemo potrebno svobodo.

Potem je govoril dr. Ivan Ribač, bivši predsednik skupščine, ki je prinesel pozdrave Ljube Davidovića. Rekel je, da je hrvaško vprašanje važno vprašanje, brez katerega rešitve se ne morejo rešiti druga vprašanja in se ne more doseči ekonomski napredek. Kakor so se Hrvati zbrali okoli svojega voditelja dr. Mačka, tako se zberite tudi vi okoli svojih opozicijskih voditeljev! Skrajni čas je že, da dobimo zakon o svobodi tiska, zborovanja in dogovorov, ker je to pogoj, da se gre naprej!

Končno je govoril tudi dr. Dragoljub Jovanović, ki je rekel, da so težnje hrvaškega seljaka istovetne s težnjami srbskih seljakov.

V Valjevu

V Valjevu je bivši minister Milan Grol naglašal med drugim: Takoj po vojni se je kvaril parlamentarizem od spodaj s plemenskimi, verskimi in pokrajinskimi razprtijami, ker jih vidovdanska ustava ni pomirila. Od zgoraj pa se je kvaril parlamentarizem z raznimi osebnimi režimi in oligarhijami, da se uničijo demokratske ustanove. Značilno je, da se je ravno v času, ko je stopil Stjepan Radić v vlado, otvorila ofenziva proti parlamentarizmu od zgo-

raj z največjo silo. Dovolj je, oživeti spomin na šest Uzunovićevih vlad in na »izbacivanje« iz vlade Stjepana Radića, da bi na njegovo mesto prišel njegov odpadnik Nikola Nikić s pet poslanci, pa da se ima jasna situacija.

Med grupami združene opozicije morejo biti jutri razlike v diskusiji o dokončnem novem pokretu kot sistemu. Toda danes med njimi ne sme biti razlik v vprašanju neposrednega programa za upostavitev demokracije kot izhodne točke: glede vrnitve svobode ljudstvu, rešitve neodločljivih ekonomskih vprašanj, rešitve brezposelnosti, obnovitve prometa, kredita in glede rešitve hrvaškega vprašanja.

V Kragujevcu

Na shodu v Kragujevcu so hoteli zemljeradniki razčistiti vprašanje edinstva v stranki. Po mnenju nekaterih govornikov naj bi se dr. Dragoljub Jovanović izjavil, ali je discipliniran član stranke. Drugi govorniki so dr. Dragoljuba Jovanovića branili in je bilo po burni debati sklenjeno, da se prepusti končna odločitev o tem, kateri strankini pristaši so se oddaljili od vodstva, voditelju zemljeradnikov dr. Joci Jovanoviću.

Izjava dr. Dragoljuba Jovanovića

Dr. Dragoljub Jovanović je dal izjavo belgrajskemu tistu, v kateri pravi, da je dala združena opozicija dr. Stojadinovićevo vladi velik kredit, mnogo večji, kot ga je pa kedaj dala opozicija kakšni vladi. Ta kredit se je dal v glavnem zaradi tega, ker je prišla ta vlada z idejo, da likvidira težak režim. Stojadinovićeva vlada pa dosedaj še ni izdala političnih zakonov, ki smo jih pričakovali v prvi vrsti in tudi ni z gospodarskimi ukrepi olajšala pretežkega stanja kmetov in ostalega delavnega ljudstva. Zato ostajamo napram njej na odločno opozicijskemu stališču. Opažam, da še ni mrtva hidra Jeftićevega režima in da dvigajo glave razni fašistični elementi, da se celo pripravljajo nov naskok na naše svoboščine, celo na tiste male, ki smo jih nekaj časa uživali. Ne samo Hodjera in njegovi prijatelji s palicami in s torbami polnimi kamenja, se zbirajo, temveč tudi politični obupanci pod imenom pohorcev in pofovcev in brodolomci mrtvorojene JNS. Zato pozivam vlado, da skrbno čuva to malo svobode, ki smo si jo priborili s svojo zmago pri petomajskih volitvah. Naj bomo še tako kritično razpoloženi njenemu ekonomskemu programu, mi ji bomo prihiteli na pomoč. Razgibali bomo celokupno javno mnenje, zato pa zahtevamo od vlade: polno svobodo tiska, da lahko razpravljamo o vseh vprašanjih. Naj vedo vsi odločilni krogi, da čuva opozicija enodušno državno celino in da v tem ni razlike med nami in onimi, ki so odgovorni za oblast. Največja garancija za ohranitev ljudskih svoboščin, za učvrstitev jugoslovanske drž. zajednice, za normalen razvoj politič-

nih in družabnih prilik je močan pokret združene opozicije. V krilu združene opozicije je treba, da se organizira močan kmetijski pokret. Zato bodi prvi naš vzklik: »Prijatelji svobode skupaj!« drugi: »Opozicijskinci skupaj!« tretji pa: »Kmetje skupaj!« Tako bomo formirali tri verige politične in socialne obrambe.

Še ena zelo pomembna izjava

O priliki sestanka zagrebških pristavšev JRZ, ki se ga je udeležil kot odposlanec bivših radikalov bivši minister dr. Laza Marković iz Belgrada, je pozdravil odposlanca predsednik zagrebške organizacije JRZ dr. Fran Gabrek in potem dejal: Osem stoletij niso mogli Hrvati pod tujim jarmom manifestirati svojega Hrvatstva. Naj bi jim bilo to možno danes v njihovi svobodni državi, da dajo duška svojim patriotskim občutkom. Jaz kot Hrvat izjavljam, da zelo spoštujem dr. Vladka Mačka in da ne bom nikdar sodeloval v teh vrstah, če bo naša stranka nastopila sovražno proti njemu in njegovim pristavšem.

Najvažnejše so jim dnevnice

V Belgradu mnogo razpravljajo o poslovanju administrativnega odbora narodne skupščine, ki ga dirigira predsednik Stevo Čirić. Tako poroča »Vreme«, da so se nastavili razni nekvalificirani uradniki in da so imeli gotovi poslanci take privilegije — kakor prijatelji iz najbližje okolice Bogoljuba Jeftića — da so proti vsem predpisom prešli svoje dnevnice in akontacije za več mesecev vnaprej. »Vreme« tudi našteva te poslance, ki so prejeli dnevnic za do 1. maja prihodnjega leta. »Vsi ljuje se nam vprašanje«, piše »Vreme«, »kdo bo povrnil državi škodo, ako bi bila narodna skupščina iz kakršnihkoli vzrokov razpuščena. Izplačila na račun bodočih dnevnice znašajo več milijonov dinarjev!

Hrvati se nikogar ne boje

Belgrajska »Politika« poroča, da se je med poslanci vladnega kluba večine mnogo govorilo o tem, da bodo prišli v Belgrad poslanci izvenparlamentarne opozicije in da bodo na ta način prepričali, da bi ostala vlada v manjšini. »Obzor« pripominja k temu poročilu, da so informacije belgrajske »Politike« neutemeljene. V vrstah izvenparlamentarne opozicije, še celo pa v vrstah KD koalicije, se sploh ni razpravljalo o tem in ni niti govora, da bi opozicijski poslanci šli v sedanjo skupščino. Kar se tiče bav-bava s povratkom režima Bogoljuba Jeftića in tajne organizacije »POF«, je pa potrebno vedeti, da je Kmečko-demokratska koalicija vzdržala tak režim in da se ga niti najmanj ne boji, tudi če bi se povrnil.

Stanko Florjančić:

Stara, a večno nova pesem

»Službene novine« v Belgradu so prinesle na 6. in 7. strani 18. aprila t. l. objavo »Kancelarije izvršnog oddelenja uprave grada Beograda« štev. 25.088 in 25.990 z dne 8. aprila 1935. Z njo se je razpisala 20. maja t. l. javna dražba dveh zemljišč nekega Vase Vasilija, U. Jovanovića, pognanih na dražbo na zahtevo Narodne banke in na podlagi izvršilnih meničnih nalagov trgovskega sodišča v Belgradu.

Po navedeni službeni objavi sta bili obe zemljišči s poslopi vredno ocenjeni na Din 3,800.000, najnižja dražbena ponudba pa je bila določena na Din 1,900.000. Po isti službeni objavi je bilo na predmetnih vrednotah naštetih in uradno ugotovljenih nič manj ko 23 raznih kreditnih bremen, od katerih odpade na

Narodno banko Din 7,350.000
Poštno hranilnico „ 6,518.970
Drž. hipotekarno banko „ 8,201.350

Razne druge zavode . . . „ 12,476.000
Na davčno upravo v Belgradu „ 497.904

Skupaj torej na glavnici Din 35,044.224 kateremu znesku je prišteti še 7 do 9% obresti za dobo, ki iz objave ni razvidna.

Gornja objava v »Službenih novinah« je sicer že pol leta stara in zaveda v obravnavanem stadiju verjetno že končana, ker je bila dražba razpisana 20. maja t. l. Stvar pa je vendar radi posebnih okoliščin še vedno zanimiva in poučna, ker najlepše osvetljuje razmere, pod katerimi se danes razvija in »procvita« naše narodno gospodarstvo. Ni nam sicer znano, kje se je dobilo plačilo za kritje razlike med cenilno vrednostjo na dražbo pognanih Jovanovićevih zemljišč Din 3,800.000 in med dolžno glavnico Din 35,044.224. Tudi nam ni znano, kdo bo plačal ceho

manjkajočih 90% ali okroglih 30 milijonov dinarjev. Zanimivo pa bi bilo vsekakor zvedeti, kako so krili svojih 22 milijonov dinarjev Narodna banka, Poštna hranilnica in Državna hipotekarna banka, ki so naši najglavnejši javni denarni zavodi.

**Tovariši, naročajte
in širite naš tednik!**

Ženstvo nam piše:

Zahteve združenih žen

Preteklo nedeljo je naše ženstvo na zborovanjih po vsej državi jasno in določno povedalo, kaj je vzrok obupnih razmer, ki so privedle svet »na rob propada«, kot je dejala našim ljubljanskim zborovalkam v magistratni dvorani ga. Angela Vodetova. Moška moč, razum in sila vodijo preko sveta tako čudovit voz kulture in civilizacije, da ostaja za njim sled kot za tatarskimi plemeni, katerim so svetila po vsej zmagoviti poti pogorišča domov in so jim pomcrjena človeška trupla bogato gnojila zemljo. Stoletja so že pretekla od tistih časov, ko so divja plemena s svojo necivilizirano močjo teptala svet in vendar so v XX. stoletju v bistvu še vedno iste razmere kljub vsem kulturnim ustanovam in kljub toliko poudarjenemu napredku. Narodi propadajo prav tako, kot so propadali v času teme in nevednosti. Propadajo na zunaj in na znotraj; množice in posamezniki. Žene pa strme čakajo, kdaj bo konec vsega kudega in se uresniči vsaj eden od številnih obetov tistih, ki narode vodijo. Vendar čakajo zaman že stoletja, njih položaj pa se slabša iz dneva v dan. In ker je le žena tista, ki ji je podeljena moč zdravljenja življenja, se je začela oglašati, opominjati in klicati. Kliče vse trpeče sovrstnice, naj pomagajo ustaviti v pogubo drveči voz zgrešenega življenja narodov. Njen prvi klic pa zahteva, da se jo postavi v isto vrsto z možem, da mu tako lažje pokaže stranske rane na telesu naroda in družine in da mu jih pomaga zdraviti. Ta klic

Naše delo poprej in danes:

Za demokracijo

Vsi bivši režimi, ki so v imenu »integralnega jugoslovenstva« dosledno zanikali obstoj Slovencev kot naroda in so nas poniževali na nivo plemena, so imeli eno skupno osnovno načelo v svojem programu: vladati. Med ljudstvom niso imeli zaslonbe, zato so si morali v dosego svojega cilja izkonstruirati integralno jugoslovenstvo, to se pravi, po oblasti. od zgoraj navzdol so propovedovali, da eksistira v Jugoslaviji samo eden troimen jugoslovenski narod, katerega deli, plemena so Slovenci, Hrvati in Srbi.

Kdor si je drznil v dobi bivših režimov nastopiti proti tej tezi, kdor si je upal ostati zvest svojemu slovenskemu, hrvaškemu in srbskemu narodu, ta je bil od režimskih priganjačev denunciran kot protidržaven element in je bil tako izpostavljen najhujšemu preganjanju. V šestojanuarskem manifestu nam je bilo sporočeno, da bodimo v prvi vrsti dobri Slovenci, Hrvati in Srbi, ker edino kot taki smo lahko dobri Jugoslovani, protiljudski režimi pa se za to temeljno točko šestojanuarskega manifesta niso brigali, ker jim ni šla v njih politični račun. Na ta način smo bili deljeni v dve vrsti državljanov: v polnopravne Jugoslovane, ki se jih je povsod favoriziralo in v separatiste, protidržavne elemente in punktaše, ki so imeli samo dolžnosti, pa nobenih pravic.

V tej črni dobi najhujše strahovlade se je pojavilo v Sloveniji bojevniško gibanje. Na neštevilnih sestankih in shodih smo neustrašeno in pogumno nastopali za pravice, enakopravnost in svobodo slovenskega naroda, dvigali

**Rešitev slovenskega
vprašanja je potrebna
tudi iz državnih ozirov!**

je kakor plat zvona in ne sme biti žene, ki bi ga preslišala, pa tudi ne moža, ki bi ga ne upošteval. Velik mož, indijski filozof R. Tagore je dejal: »Žena vrši isto nalogo, kot jo vrši zemlja, ki ne daje stvarem le življenja, ampak jim tudi pomaga rasti in se razvijati. Žena je življenju to, kar je obrežje reki. Brez obrežja bi se vode izgubile v močvirja, ono pa jim daje trajen tek. Kultura je postala s pomočjo znanosti v pretežni večini moška in najboljša čustva se morajo umikati železni moči zakonov. Ta enostranska kultura se prekopicuje od ene katastrofe do druge in končno je prišel čas, ko mora žena podeliti temu silnemu iztekanju moči pravi življenjski korak.«

Da je res prišel ta čas, so pokazala nedeljska zborovanja žena za politično osvoboditev in enakopravnost. Glavna govornica na ljubljanskem zborovanju ga. A. Vodetova, znana prvoboriteljica za ženske pravice, je podala živo sliko razmer, v katerih živimo, in ki nas bolj ko kdaj silijo k temu, da se z vso močjo zavzamemo za svoje pravice — za politično enakopravnost. Izvajanjem Vodetove je sledilo viharno odobravanje in zborovalke so soglasno sprejele naslednjo resolucijo:

Združene žene v Sloveniji, zbrane na zborovanju v Ljubljani dne 20. oktobra 1935 zahtevamo, da se v novi volilni zakon sprejme splošna, enaka, tajna — aktivna in pasivna volilna pravica za ženske in sicer za narodno skupščino in vsa samoupravna zastopstva.

selfozavest in ponos v sreih ljudstva, ki je že skoraj obupalo pod udarci nasilstva in krivice. Nikogar se nismo bali, ker smo si bili svesti, da imamo pravico in visoko moralno kvalifikacijo za svoj nastop proti zatiralcem ljudske svobode. Mi smo soustvarjali to državo, neštete so bile naše žrtve, ki smo jih do prinesli med svetovno vojno zato, da bi naš narod v svetovni državi živel svobodno, enakopravno politično, gospodarsko in kulturno življenje v bratski ljubezni s Srbi in Hrvati. Ne priznavamo nikomur pravice, da bi proti volji naroda v imenu neke imaginarne, umetno skonstruirane ideologije izrabljaj oblast in z nasilstvom in krivico vihtel svoj bič nad ljudstvom, ki zahteva svoje naravne pravice. V imenu demokracije zahtevamo, da se da narodu pravica, da si sam uredi svoje življenje tako, da bo v bratski zajednici živel enakopravno in svobodno s Srbi in Hrvati v skupni državi. Odklanjamo vsako diktaturo in vsak fašizem — narod je zrel dovolj, da se po svojih v svobodnih in tajnih volitvah izvoljenih predstavnikov vlada sam in si sam kroji svojo usodo.

Tako smo govorili narodu v dobi najhujše reakcije, tako mu govorimo danes, ko je na tleh režim nasilja in se polagoma bližamo svojemu cilju: enakopravnosti in svobodi. Narod nas je razumel takrat, ker smo mu govorili iz srca, razume nas tudi danes, ker ve, da le ramo ob rami s Hrvati in Srbi kot enakopravni bratje lahko dosežemo to, za kar se skupno borimo: pravo, resnično svobodo v veliki, močni, vsem pravični zajednici Jugoslaviji!

Mrik.

Tisoč novih naročnikov v zadnjem tednu zgovorno priča, kako zelo ugaja „Bojevniki“ našemu podeželskemu ljudstvu. Naročite se nanj tudi Vi!

Treba bo drugače misliti!

Za minimalni program

V našem notranjem političnem udejstvovanju smatramo ob danih prilikah za nujno potrebno, da se Slovenci združimo na enotno linijo. Ta naša zahteva ni oportunistična in tudi ne opozicijska, ampak načelno rešilna. Odkar živimo Slovenci, Srbi in Hrvati skupno politično življenje, smo nabrali in doživeli toliko izkušenj, da danes lahko tudi Slovenci vemo, katera pot je za nas prava, najboljša in najkrajša. Vsi smo za enotno državo in za monarhijo. O tem ni prav nikakega spora in ga ne bo. Toda pri naši notranji ureditvi smo Slovenci imeli dosedaj podrejeno vlogo, če smo sploh kakšno imeli. V boju med posameznimi velikimi skupinami smo večkrat bili jeziček na tehtnici. Kot taki smo večkrat odločevali le za koristi drugih in prav nič zase. Pomagali smo danes tej veliki skupini do oblasti, jutri pa nasprotni. Kar smo danes grajali, smo jutri hvalili. In to vse samo radi nekega nizkega stolčka! Posledica je bila, da smo se zamerili enkrat tej, drugič pa oni veliki skupini, dokler se nismo zamerili vsem. Postali smo tržno blago, ki ga lahko kupi, kdor da več. Kupna cena pa je bila vedno nesorazmerna prodanemu blagu v našo škodo. Tako so nas izrabljali in izžigavali, mi pa tega niti opazili nismo. Ostali smo reveži, kakršni smo bili. Če smo se pritožili, so nas potolažili na ta način, kakor se potolaži lačnega konja, če se mu da namesto ovsu lepo uzdo. Konj je svoje nove uzde vesel, ker ljubi poezijo, in pozabi na drugo! Ko smo v drugačni konjunkturi zahtevali slovensko zastavo, so nas zaprli. Ko smo pa zahtevali kruha, so nam jo pa dali.

Pa tudi doma v našem rodbinskem krogu smo bili taki. Škodoželjno smo se smejali navidezemu nasprotniku, ki je moral glodati opozicijski kruh, in blatiti in sovražiti smo ga, ko je on sedel na onem nizkem stolčku. Na ta način smo izgubili v velikem in v malem svoj narodni kompas. Res imamo nekaj nesebičnih in sposobnih politikov, ki vse to vidijo in z žalostjo v srcu gledajo, vendar sami ne morejo ničesar pomagati. Preveč so odvisni od svoje osebne organizacije, v kateri pa zmagujejo po navadi tisti, ki znajo bolj kričati in bolj sovražiti. Danes Slovenec že mori Slovenca brata; kako strašna slepota je človeka!

Slovenci še živimo z avstrijsko miselnostjo in se je ne moremo otresti. V Avstriji smo bili srečni, če smo dosegli v političnem boju nameščenje kakega sluge pri kakem uradu ali kaki ustanovi. Tako nameščenje smo zaznamovali

Odločna beseda trboveljskih rudarjev:

Svobodo in pošteno existenco hočemo!

Delavstvo se upravičeno lahko ponaša s svojo preteklostjo, s svojo svetlo tradicijo, da je brez opzira na svetovno naziranje, vedno in povsod, v vseh deželah sveta, tvorilo avantgardo bojevnikov za politično svobodo najširših ljudskih množic. Delavstvo je že v zadnji četrti preteklega stoletja popolnoma pravilno doumelo, da je socialno izboljšanje delovnega ljudstva mogoče le s pravo resnično demokracijo — ljudsko samoupravo.

Demokratski sistem vladanja kot idealna zamisel jamči vsakemu posamezniku iste pravice in dolžnosti, ne glede na stan in položaj, ki ga zavzema v družbi, tako da je vsakemu državljani mogoče, da po svojih svobodno izvoljenih zastopnikih soodločuje pri ustvarjanju zakonov in vodstvu države. Voditelji delavskega gibanja so že tedaj bili prepričani, da je uveljavljenje vseh teženj delovnega ljudstva, vseh njegovih upravičenih zahtev izvedljivo, če se vsem članom te ogromne zajednice

kot velik uspeh. V Avstriji smo bili hlapci skozi stoletja, nekaj manj vrednega v sovražnem svetu. Mislili smo, da mora tako biti. Tudi danes napačno mislimo, da je svetovni nazor vse in da je vse, če kdo sede na oni nizki stolček. Vendar so danes vse druge stvari na dnevnem redu kakor svetovni nazor in politična moč. Naš gospodarski red se je zamajal v svojih temeljih, doživlja organsko, neozdravljivo bolezen. Posledice bodo neizmerno velike. Treba se bo navaditi drugače misliti. Pod pritiskom dogodkov bomo prisiljeni kmalu opustiti razprave o svetovnem nazoru, o starih političnih strankah in boj za ministrske in podobne stolčke. Kmalu se bomo delili po drugih načelih. Junaki dneva bodo podrobni delavci, tisti, ki opravljajo službo med ubožnim narodom, ga prosvetlujejo, gospodarsko in socialno podpirajo ter moralno dvigajo, oni bodo ljudski ministri in bani, bodo narodni junaki. Poleg tega pa svobodni, brez prisega in obvez.

Za ideje v zraku smo se borili in zgubili tla pod nogami. Mislili smo vodoravno. Toda mi moramo začeti misliti navpično na zemljo, na kateri živimo. Združiti se moramo vsi Slovenci na minimalen program, ki je sodoben, na program, veljaven za vse ozemlje, kjer živimo. Če tega ne storimo, bomo še nadalje potisnjeni na trg za blagovne vrednote, bomo izkoriščani in izigravani v korist drugih, ki bogatijo. O vseh stvareh, ki se dogajajo, se ne piše, vendar vemo vsi zanje, in so resnične. Mi ne bomo nikogar moralno spreminjali in ne spreminili, zato ne bomo trošili svojih moči v razpravljanju, kako bi moralo biti pri drugih, ampak odločimo se, kako mora biti pri nas!

Slovenija samo Slovencev! To je naš okvirni program, ki ga izpopolnimo s kulturnimi, gospodarskimi in socialnimi smernicami. Potem si bomo že tudi na jasnem, kako se bomo združili v celoto in končali dosedanje razprtije. Mogoče ne bomo mi še končali tega dela, mogoče bomo morali obmolkneti, toda do tega sporazuma med Slovenci mora priti, ker vemo, da mladina, ki raste za nami, gleda na vsa ta vprašanja drugače, kakor jih gledamo mi. Bodočnost je mladine, ker ni obremenjena s suženjskimi predsodki in ki jasno opazuje in čaka svojega dneva.

Danes gre za velike stvari v politiki in v gospodarstvu. Da bomo te stvari obvladali v lastno korist, se bomo morali omejiti samo na našo pokrajino ter tu pripraviti pogoje za boljše življenje. Drugi pa naj drugod.

omogoči, pri tem zanje tako težko življenjsko važnem vprašanju tudi odločati. Ker je pa bitnost prave demokracije prav v tem, da bodi človek enak človeku v vsem, v vseh pravicah in dolžnostih, so delavske množice vodile desetletja težko borbo za osnovne principe ljudske samouprave. Krvavele so iz nešteti ran v prepričanju, da se dela za dobro in sveto stvar človeške družbe bodočnosti. Polet demokratske ideje, ki je dosegla vsekakor svoj vrhunec in uveljavljenje po končani svetovni katastrofi, nam je kaj kmalu razbil iluzijo, da je demokratski način vladanja dober sam ob sebi ne glede na vodilne osebnosti ter njihovo moralno kvaliteto. Šlo je tako daleč, da so še večerajšnji predstavniki in najvnetejši zagovorniki nasilnega vladanja ljudskih množic kar čez noč postali poborniki demokracije. Naravno je, da je s to »prelevitvijo« ideja demokracije izgubila ogromno na resničnosti, sposobnosti ter volji, da se teorija realizira, ker se ti »vhitaplje-

nik vodilni demokrati, kot osebni koristolovci, niti najmanj niso sramovali pod novo »zaščitno« znamko nadaljevati svojega starega načina tiraniziranja in protiljudskega vladanja. Politične pravice in socialni zakoni v prilog socialno šibkih, ki so v prvih povojnih letih kar deževali, to pa predvsem iz strahu pred negotovostjo, niso imeli niti časa pokazati se v izvajanju, ker je reakcija prenapetost dobila izredno dober apetit. Razne demokratične vlade z reakcionarno tendenco so nas v teku časa toliko »zdemokratizirale«, da smo primorani danes podvzeti borbo za osnovne državljanske pravice, kakor so to delali naši predniki pred pol stoletja.

Zavedamo se, da si je po tolikih bridkih izkušnjah in razočaranjih, ki so bila zlasti za delavstvo nadvse obupna, zelo težko pridobiti si zaupanje delovnega ljudstva. Mi stojimo na stališču, o katerem mislimo, da je tudi edino pravilno; da je vsaka rešitev delavskega vprašanja iluzorna dokler nima delovno ljudstvo svobode, javno propagirati svoje zahteve in smernice, dokler se ono ne sme organizirati, kakor bi ustrezalo njegovemu resničnemu razpoloženju. Prepričani smo, da bodo to težko nalogo pravilno rešili samo ljudje iz ljudstva, ki si jih mora delovno ljudstvo pri čimprejšnjih svobodnih in tajnih volitvah samo izvoliti! Če se bo dalo delovnemu ljudstvu kar je njegovega: svobodo in pošteno eksistenco, potem bo tudi ono dalo drage volje državi, kar je njenega: zvestobo in pripravljenost na žrtve! Brez politične svobode pa ni mogoča svoboda strokovnega organiziranja, brez tega pa tudi ni zboljšanja delovnega ljudstva, socialnih razmer. Toda slovenska demokracija že vstaja, in zato vsi bojovníki na plan!

Lojze S.

činarjev povprašat, kaj je z njihovo večkratno zahtevo, da se jih odklopi od občine Kupšinci in priklopi občini Tišina. Stvar se zelo dolgo vleče, pa so dobili sedaj pri oblasti zagotovilo, da se bo stvar pospešila.

Šaloveci.

Tudi pri nas je počelo gibanje, da se prekomasira naša nova občina Šaloveci. Markovci, Eudinci, Čepinci žele drugačno ureditev.

Murska Sobota.

Terezin sejem (15. 10.) je naš največji sejem. Tudi letos je bil velik obisk in so bile kupčije prilične. Le živina ni imela mnogo kupcev, še slabše pa so bile cene, ki so celo padle. Ljudje že olupujejo, da bo kdaj boljše. — V razred na gimnaziji je tvorjen. Vzdržujejo ga občina in starši šolarjev. Ni to velik uspeh, vsaj tolik ne, da bi se moralo peti toliko slavošpevov intervenentom, kakor se godi v tem slučaju. Pred leti je občina vzdrževala celo višjo gimnazijo, a se ni pela nobena hvala nikomur. Nekaterim so pač potrebni ceneni uspehi v današnjih časih, da bi jih med volilci popularizirali.

Prodaja »Bojvnika«.

Po vsem srezu bomo organizirali prodajo »Bojvnika«, ki je edino tedensko glasilo slovenskega dela združene opozicije, v trafikah in trgovinah. Za sedaj je že »Bojvnik« na prodaj v trafikah Irma v M. Soboti (pri parku) in v trgovini Oreškovič v Puconcih. Somišljeniki, kupujte naše glasilo, ki stane številk le en dinar. Prosimo vse trafikante in trgovce, ki bi list želeli prodajati, da nam to javijo, nakar bo naš soboški zaupnik zadevo organiziral.

povzročilo večini, mnogim pa je tudi vir radosti, sreče in blagostanja.

Dobrih petnajst let po vojni je kratka doba, ki v ogledalu zgodovine ne pomeni mnogo; je pa ta kratki peden čas že tolik, da more vsakdo zase trezno opisati, kako je on videl in čutil dogodke in kako je živel tiste dolge, dolge dni. Ta-le knjiga ne teži za literarnim slovesom; hoče biti le izraz človeka, ki ga je usoda potegnila v vrtinec, da se je utapljal med milijoni drugih. Opravila je svoje skromno delo, čim je s posameznimi prepletajočimi se poglavji podala medlo sliko vsega, kar se je dalo doživeti in moglo prenesti.

Objavil sem pa vse to v knjigi na besedo mnogih, da bi s tem nekoliko prispeval k pravemu pojmovanju vojne in bistrenju nje pomena za nas. Spomini kaj hitro bledé. Treba jih je začeti zbirati in urejati. Znal bi se zgoditi, da naši mlajši o strašni preskušnji narodov skoro ne bodo več vedeli, kakor mi o Francozih ali Turkih pri nas.

Knjiga ima 260 strani, stane 25 Din in se naroča pri avtorju v Celju.

Za Bonačev spomenik

Kakor je znano, se je sestavil odbor, ki ima namen postaviti na Brezjah našemu vzornemu in zaslužnemu tovarišu č. g. **Franu Bonaču**, ki ga nam je kruta usoda tako nenadoma iztrgala iz naših vrst, dostojen spomenik. Saj je pokojni ravno na Brezjah tolikokrat zbiral slovenske vojake, jih bodril in vnel za vse dobro in blágo. Vsak, kdor je poznal, slišal in čul o Bonaču, ve, da je bil mož slovenskega naroda, ki se ni strašil potov in težav, da zastavi svojo krepko besedo v ebrambo našega naroda in jezika, pa tudi v obrambo vseh ponižanih, teptanih in razžaljenih. Njegove zasluge za postavitev spomenikov padlim in umrlim v svetovni vojni so tako velike, da odlični naš tovariš prav gotovo zasluži spomenik. Skoro ni župnije in vasi, kjer ne bi Bonač vzbujal s svojo ognjevito besedo vojakov iz svetovne vojne k vzvišenim idealom večne Lepote in Dobrote.

Zato se sedaj obračamo do vseh vojnih tovarišev z vljudno prošnjo, da pomagajo uresničiti našo lepo zamisel.

Zlasti prosimo vojne tovariše, da organizirajo v svojem okolišu nabiralno akcijo. — Vsak tovariš-bojvnik naj prispeva vsaj z dvema dinarjema za spomenik, poleg tega naj bi premožnejši svojim razmeram primerno več darovali. Tako upamo, da bomo v najkrajšem času mogli uresničiti našo zamisel, ki bo zgled resničnega tovarištva in pobuda za medsebojno zvestobo in prijateljstvo.

Vemo, da so časi težki, da so razmere, v katerih živi velik del našega naroda, tudi v gospodarskem oziru skoro obupne, vendar stopamo pred naše tovariše, da skupno proslavimo in počastimo Frana Bonača.

Zahvaljujemo se vsem tovarišem že v naprej za delo in trud, ki ga bodo imeli za našo akcijo.

Tovariši, naša skupnost in naš ugled zahtevata da dobi naš tovariš Fran Bonač čim prej na Brezjah spomenik!

V vseh zadevah akcije za spomenik Franu Bonaču se obračajte na podpisani odbor. Nabrane prispevke pošiljajte na položnicah ček. rač. št. 11.997 z označbo »za spomenik Franu Bonaču«.

Na delo, da bo uspeh čim hitrejši in večji!

Odbor za postavitev spomenika
Fr. Bonaču v Kranju.

Utrinki

Slovenska zemlja ti je kot rodna mati. Ona te redi, ona te vzgaja, ona ti daje moč do življenja. Zato te kliče, zahteva od tebe, da je ne zatajiš in da ne boš zatajeval njenega jezika!

Nam je do tega, da bomo imeli zdrave, site, zadovoljne državljane, ki bodo vedeli, da so Slovenci in svobodni Jugoslovani!

Moderna doba

Tehnika napreduje, človeštvo nazaduje.

Sedanja politika

Mnogo besedičenja, malo razveseljivih novic. Živimo v času praznote, nareč denarnic in obljub.

Trpko spoznanje

Ljudstvo le preradč kamenja svoje voditelje, da kasneje tem lažje počasti njih spomin.

Politiki sedanjih dni

»Volkovi« se bridko pritožujejo nad ubogo »ovco«.

Usoda bivših »nacionalnih« voditeljev. Mnoge, ki so bili še pred nedavnim ugledni, danes niti ne povohajo več.

Čudež

Nad Evropo se zbira neurje. Ali ni čudno, da še ni treščilo?

Na pomoč sedlarjem

Sedlarji baje preživljajo trdo krizo. Ali jim ne bi mogli malce priskočiti na pomoč naši JNSarski »presedlači«?

Evropa I. 1935

Do zob oboroženi mir je na zmagovitem pohodu.

Moderen pregovor

Majhne tatiče obešajo, »veliki« se pa ilak medsebojno izpuščajo.

Označba sedanje krize v treh besedah

Dohodki so izdatki.

Modrost večine državnikov

Želijo si vojne radi ljubega miru. Sladkor se draži, zato so pa sladke fraze tem cenejše.

Pravijo...

Pravijo, da tudi uš že izumira. Upajmo, da z njo tudi sedanji ušivi časi.

Bodoči stanovanjski oglas

»... z lastnim protibombno-plinskim zavetiščem...«

Čudno

Oni, ki riskirajo najmanj, pridobivajo ponavadi največ.

Žalostno, toda resnično

Spitanci ne mislijo na lačne.

Strah vseh sedanjih »nacionalnih« politikov

Le nikar nobenih stvarnosti. Nekdanji in sedanji gospodarski položaj. Nekoč so milijoni ležali na cesti, danes pa milijonarji.

Novodobna družabna bolezen

Splošna okamenelost človeških src. Hranitelji so danes po navadi brez hrane.

Edina zaposlitev brezposelnikov

Oživljanje minulih lepih spominov.

Sedanje življenjsko načelo

Človek upa na boljše čase, a mora biti pripravljen na najhujše.

Kako se nam godi

Pravijo, da se pri nas razmere obračajo že veliko na boljše. Bili bi pa že zelo zadovoljni, če bi se nam godilo »samo« dobro.

Vsak bojvnik naj pridobi še enega naročnika!

Dopisi

IZ PREKMURJA

Tišina.

Naša fara je dobila pod prejšnjim režimom naslov »opozicijsko gnezdo«. Niso se prebivalci uklonili nasilju in pretinjam mogočnikov iz JNS. Leta 1933. je pri občinskih volitvah le naša občina izvolila župana, ki ni bil JNSar, in sta propadla oba režimska protikandidata. Kaj to pomeni, se vidi iz dejstva, da je n. pr. župan občine Sobota-ckolica pred občinskimi volitvami vstopil v JNS, boječ se, da propade; da je drug veliki gromovnik iz bivše SLS se skrtil pod plašč »Narodne prosvete« in »Glasa Naroda«. Mi smo vztrajali. **Odločilna opora nam je v vseh teh borbah bil naš gospod župnik, ki ima v njem ljudstvo svojega skrbnega voditelja in zaščitnika. Zato ga pa tudi vsa fara spoštuje in ljubi.** Tudi bojvniški pokret, borba za svobodo, resnico in poštenje, je imel pri nas močno oporo ter smo bili središče tega gibanja v vsem srezu. V odlični meri nam je pripomoglo k našim samostojnim odločitvam in mišljenjem naše okoliško prosvetno društvo, ki je skrbelo do razpusta Zveze za našo vsgojo. To društvo smo 29. 9. zopet obnovili. Vršil se je ta dan po mnogih letih zopet občinski zbor, ki je nedvomno dokazal s svojo ogromno udeležbo in zanimanjem članstva vero, ki jo ima naše ljudstvo v svoje društvo in svojega župnika. Velika šolska soba je bila pretesna, ljudje so stali zunaj pred vrati in pod okni. Zadrževali so zbor na prostem, čemur pa ni bilo mogoče ugoditi. Zbor je vodil prejšnji predsednik Vukan Matija iz Tišine, govorili pa so o ciljih in namenih prosvetnih društev abit. Uilen Franc iz Rankovec, domači bogoslovec ter kot gost notar Koder iz M. Sobote. Na koncu pa je še spregovoril prav lep govor domači gospod župnik o nekulturi naših avanih kulturnih ljudi, posebno pevovodnih, in bodril članstvo k izobraževanju. Po izvolitvi novih društvenih funkcionarjev se je članstvo razšlo z željo da se zopet snide uživati blagodatni prosvete.

Rankovci.

Preteklo sredo je očisto od nas v Soboto na srezko načelstvo okoli 40 ob-

Kultura

»Leseni križi.«

O tem svojem delu, brez dvoma najboljšem umetniškem vojnem romanu, kar jih poznamo, pravi pisatelj Roland Dorgeles sam:

»To ni roman, to niso stvari, ki sem jih videl: to je nekaka preustvarjena resničnost.

Čemu bi poročal o tisoč resničnih dogodkih, ko pa se čutim sposobnega, da si izmislim enega, ki jih vse vsebuje? Čemu bi kopiral, ko pa lahko sam rodim? Moja duša, moje misli, moje meso — vse je bilo polno vojske. Trebalo mi je samo misliti.

Niti za hip mi ni bilo na mar, da bi vodil dnevnik svoje stotnije. Imel sem višje stremenje: ne pripovedovati svoje vojske, ampak podati vojsko sploh; ne navajati datumov; puščati ob strani imena oddelkov, pozabljati številke armad in dvigati iz samega sebe tako resnične spomine, da bi vsak bojvnik lahko dejal: »To so tudi moji spomini.«

Robata resničnost življenja po jarkih, kakršno je bilo zares, brez olupšavanja, brez napačne in zlagane tenkočutnosti, se nam razgrinja v tem delu. Kaže nam frontnega vojaka, ki si je bil enak povsod, med »našimi« in med »nasprotniki«; sprva naivno navdušen, kaj kmalu streznjen, v vednem nasprotju do večine »našitkarjev«, otopel in robot brez razlike.

To je knjiga vojne resničnosti in romantike, knjiga spominov za bivše bojvniške, knjiga razodetja za generacije, ki se znova navdušujejo za vojno.

Naroča se v Jugoslovanski knjigarni v Ljubljani.

»Brez slave.«

Pod tem naslovom je izdal Vinko V. Gaber-Gaberski v samozaložbi spomine na svetovno vojno. V predgovoru pripoveduje:

»Velika vojna narodov, ki je vrgla svojo morečo senco po vseh delih sveta, je divjala skoro pet koledarskih let. Malo je ljudstev in dežel, da jih ni potopila v kri in zavila v dim. Kdo je kje, ki je ne bi bil občutil? Morje gorja je